

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 30 mars 2022
(OR. en)

7765/22

ENER 115
ENV 306
CONSUM 76
COMPET 199
IND 98
MI 242

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	30 mars 2022
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	C(2022) 2026 final
Ärende:	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN Arbetsplan för ekodesign och energimärkning 2022–2024

För delegationerna bifogas dokument – C(2022) 2026 final.

Bilaga: C(2022) 2026 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.3.2022
C(2022) 2026 final

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Arbetsplan för ekodesign och energimärkning 2022–2024

{SWD(2022) 101 final}

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Arbetsplan för ekodesign och energimärkning 2022–2024

1. INLEDNING

De **spänningar på energimarknaden** som EU har upplevt under de senaste månaderna är en tydlig påminnelse om de risker och kostnader som ett omfattande beroende av importerade fossila bränslen tenderar att leda till, och som har ökat genom Rysslands angrepp mot Ukraina. Energipriserna har återigen hamnat i politiskt fokus, eftersom de påverkar enskilda och företag i EU på ett mycket konkret sätt. Detta är dock **inte Europas första energikris, och det lär inte heller bli den sista om vi inte stärker vår motståndskraft** genom att öka investeringarna i den gröna omställningen och på så vis sätta energieffektiviteten i främsta rummet¹. Med nuvarande kapacitet kan den koldioxidsnåla energin inte på långa vägar tillgodose alla energibehov, och under dessa omständigheter kan en sänkt energiförbrukning vara till omedelbar hjälp. I ett framtidsperspektiv spelar energibesparingar en naturlig roll i utvecklingen av ett kostnadsoptimalt och motståndskraftigt energisystem som klarar att leverera energitjänster åt alla till överkomliga priser och bekämpa energifattigdom². Energieffektivitet kommer också att vara ett centralt inslag i RePowerEU-planen, som EU-ledarna har gett kommissionen i uppdrag att lägga fram senast i maj.

EU:s politik för ekodesign och energimärkning är en väsentlig del av denna agenda. Politiken på området omfattar inre marknadsregler som gör det enklare och billigare för företag, enskilda och regeringar att bidra till omställningen till ren energi och leva upp till såväl EU:s energieffektivitetsmål som till de bredare målen för den europeiska gröna given, inbegripet agendan för en cirkulär ekonomi. Politiska åtgärder i form av harmoniserade regler för energirelaterade produkter när det gäller aspekter som energi- och vattenförbrukning, utsläppsnivåer och materialeffektivitet skapar affärsmöjligheter och ökar motståndskraften. De stimulerar både efterfrågan på och tillgången till mer hållbara produkter, samtidigt som de **betydligt minskar energianvändarnas kostnader**. Enligt uppskattningar **översteg besparingarna 120 miljarder euro 2021 och kan komma att bli dubbelt så stora 2022³**.

Genom den här arbetsplanen förstärks **tonvikten på de cirkulära aspekterna av ekodesign**, inom ramen för de möjligheter som EU:s befintliga ekodesignregler ger och i samklang med inriktningen på energieffektivitet. Detta är i linje med såväl den föregående arbetsplanen⁹ som

¹ Kommissionens rekommendation (EU) 2021/1749 av den 28 september 2021 om energieffektivitet först: från princip till praktik – Riktlinjer och exempel för att genomföra principen i beslutsprocessen inom och utanför energisektorn.

² Se även COM(2021) 801 – Förslag till rådets rekommendation om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet.

³ Se arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

med 2020 års handlingsplan för den cirkulära ekonomin⁴. Redan innan förordningen om ekodesign för hållbara produkter träder i kraft och ersätter det nuvarande ekodesigndirektivet kan, och kommer, nya produktspecifika krav om materialeffektivitetsaspekter att utföras. Detta bör leda till en ytterligare förbättring av cirkulariteten, en övergripande minskning av energirelaterade produkters miljö- och klimatavtryck samt en starkare motståndskraft hos EU.

Både i **ekodesigndirektivet**⁵ och i **ramförordningen om energimärkning**⁶ fastställs kriterier för antagande av åtgärder för specifika produktgrupper. Båda akterna innehåller också krav på att prioriteringar fastställs genom **rullande arbetsplaner som uppdateras regelbundet** och som innehåller utvärderingar av de framsteg som gjorts samt preliminära prioriteringar av vilka nya energirelaterade produktgrupper som bör beaktas.

Denna arbetsplan bygger vidare på det arbete som har utförts sedan det första ekodesigndirektivet och de tidigare arbetsplanerna (för perioderna 2009–2011⁷, 2012–2014⁸ och 2016–2019⁹) antogs. Den omfattar även det arbete som krävs enligt ramförordningen om energimärkning, där tidsfrister för skalrevidering av befintliga etiketter anges. Vidare innehåller planen en bedömning av vilka framsteg som har gjorts med den europeiska databasen för energimärkta produkter (Eprel). Slutligen spänner den över liknande arbete med **märkning av däck**, även om detta bygger på en specifik rättslig grund¹⁰.

Genom förordningen om ekodesign för hållbara produkter, som antogs samtidigt som den här arbetsplanen, ersätts ekodesigndirektivet med en förordning som är tillämplig på ett bredare spektrum av produkter och som gör det möjligt att ytterligare utöka hållbarhetskraven för de reglerade produkterna. Fram till dess att den nya förordningen träder i kraft kommer genomförandet att fortsätta inom ramen för det nuvarande direktivet. **Detta dokument är inriktat på energirelaterade produkter** och innehåller prioriteringar och planering som rör dessa. I dokumentet beskrivs också det produktspecifika och övergripande arbete som behövs för att genomföra, konsolidera och vidareutveckla detta viktiga och direkt tillämpliga EU-regelverk. När förordningen om ekodesign för hållbara produkter har antagits kommer arbetet med energirelaterade produkter att integreras i bredare arbetsplaner inom ramen för förordningen och förbli ett viktigt fokusområde.

För närvarande regleras omkring trettio grupper med energirelaterade produkter genom ett femtiotal åtgärder. Åtgärderna gäller för flera miljarder produkter som släpps ut på

⁴ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en.

⁵ Direktiv 2009/125/EG.

⁶ Förordning (EU) 2017/1369.

⁷ KOM(2008) 0660 slutlig.

⁸ SWD(2012) 434 final.

⁹ COM(2016) 773 final.

¹⁰ Förordning (EU) 2020/740 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar.

marknaden varje år¹¹ och påverkar dagligen leverantörer, återförsäljare, företag och konsumenter direkt. Ungefär **hälften av EU:s totala slutliga energianvändning** förbrukas i produkter som omfattas av denna lagstiftning.

Under utarbetandet av arbetsplanen har det blivit tydligt att det **fortfarande finns potential att göra stora och kostnadseffektiva besparingar genom att utvidga tillämpningsområdet till att omfatta nya energirelaterade produkter**. Samtidigt är en viktig lärdom från genomförandet av den senaste arbetsplanen att **det kommer att krävas en bättre överensstämmelse mellan ambitionsnivå och resurser för att det ska gå att dra full nytta av fördelarna på detta politikområde**. Detta gäller både för genomförandet av politiken på EU-nivå och för medlemsstaternas marknadskontrollarbete.

2. FÖRVÄNTADE EFFEKTER AV POLITIKEN

I den senaste rapporten om redovisning av effekterna av ekodesign¹² uppskattas att den samlade effekten av EU:s regler om ekodesign och energimärkning under 2020 **minskade EU:s primärenergibehov med 7 % eller 1 037 TWh/år** (en minskning av växthusgaser med ca 170 miljoner ton koldioxidekvivalenter), inbegripet omkring 16 miljarder kubikmeter gas. Energibesparingarna från nuvarande åtgärder **kommer att öka avsevärt** under de kommande åren, särskilt tack vare lageromsättningen, med ett genomsnitt på över 1 500 TWh/år under perioden 2021–2030. Över 60 % av energibesparingarna under 2020 kom från bostadssektorn, 24 % från tjänstesektorn och 10 % från industrisektorn. EU:s regler ledde 2020 till en behållning för energikonsumenterna på 60 miljarder euro/år (ca 0,4 % av EU:S BNP) – vilket är 210 euro per år och hushåll. På samma sätt genererades under 2020 ytterligare affärsintäkter på cirka 21 miljarder euro/år jämfört med ett scenario utan politiska åtgärder, och siffran beräknas stiga till 29 miljarder euro/år fram till 2030. Detta motsvarar en ökning med över 320 000 direkta nya arbetstillfällen 2020 (430 000 år 2030). Uppskattningarna **bygger på energiprisnivåerna före prisstegringarna 2021** (se arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar för närmare uppgifter).

Mer generellt har en studie från Internationella energiorganet IEA¹³ nyligen visat att apparater i länder som länge har haft en politik på området nu vanligtvis förbrukar 30 % mindre energi än de annars skulle ha gjort. De program som har funnits längst, t.ex. USA:s och EU:s, beräknas medföra årliga **minskningar av den totala elanvändningen på omkring 15 %** (för EU-

¹¹ Under 2020 såldes i EU-27 uppskattningsvis omkring 3 miljarder produkter som omfattas åtgärderna. Av dessa var 1,5 miljard ljuskällor, 880 miljoner elektroniska produkter, 350 miljoner däck och 240 miljoner och andra produkter.

¹² Rapporten *Ecodesign Impact Accounting* (redovisning av effekterna av ekodesign) för 2020: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/72143>.

I rapporten används Eurostat-data som bl.a. förteckningar över energibalansen (nrg_bal_c) och disaggregerade data om slutlig energianvändning i hushållen – kvantiteter (nrg_d_hhq).

¹³ *Achievements of Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programs*: uppdatering 2021: <https://www.iea-4e.org/projects/eesl-achievements-reports/>.

programmet är det ungefär lika mycket som EU:s samlade produktion från vindkraft i dag, eller 2–3 gånger mer än produktionen från solpaneler).

En Eurobarometerundersökning har visat att **de allra flesta konsumenterna i EU (93 %) känner igen energietiketten** och att 79 % påverkas av den när de köper apparater¹⁴. Ny vetenskaplig forskning¹⁵ bekräftar att graderade etiketter som EU:s energietikett påverkar konsumenternas beteende mer än andra typer av utformningar.

3. LÄGESRAPPORT OCH LÄRDOMAR FRÅN TIDIGARE ARBETSPLANER

En översikt över pågående åtgärder finns tillgänglig på Internet¹⁶. Den 1 mars 2022 var ekodesignförordningar för 29 produktgrupper och energimärkningsförordningar för 15 produktgrupper i kraft. När det gäller spelkonsoler och utrustning för bildåtergivning har frivilliga avtal som tagits fram av näringslivet erkänts. Ett äldre avtal om avancerade digitalboxar avslutades av parterna 2020 på grund av de berörda produkternas minskade marknadsandel (produkterna omfattas fortfarande av horisontella regler om effektförbrukning i standby- och frånläge¹⁷).

Denna arbetsplan åtföljs av en detaljerad lägesrapport om framstegen med de prioriteringar och det arbete som fastställdes i den förra arbetsplanen från 2016¹⁸. **Mycket har åstadkommit**, bland annat har man moderniserat energietiketterna för viktiga konsumentprodukter (lätta kylskåp, tvättmaskiner, tv-apparater och ljuskällor) och antagit ekodesignkrav för flera produkter – från servrar till elmotorer. **Omkring 40 % av arbetet pågår dock fortfarande** och kommer att föras över till den nuvarande planeringsperioden. Många av de avslutade arbetsspåren har inte lett till att några nya regler har antagits, utan arbetet har i stället upphört på grund av att kommissionen beslutat att avbryta det eller åtminstone inte gå vidare med lagstiftning för tillfället. Orsaken har antingen varit att detaljerade utredningar har visat på en mindre eller mer svårutnyttjad potential än man ursprungligen trodde, eller också att man har behövt prioritera annorlunda på grund av begränsade personalresurser – eller en kombination av båda orsakerna. **Fönster, handtorkar, kompressorpaket och elektriska vattenkokare är exempel på avbrutna arbetsspår** med antingen begränsad eller svårutnyttjad potential som inte har kunnat fullföljas med de administrativa resurser som finns tillgängliga.

Behovet av att regelbundet **se över och anpassa befintliga regler** för att de ska förbli relevanta, effektiva och ändamålsenliga **mot bakgrund av marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen är en grundläggande princip för bättre lagstiftning**. Av denna anledning innehåller alla ekodesign- och energimärkningsförordningar precis som ramlagstiftningen

¹⁴ Eurobarometer nr 492, maj 2019: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2238>.

¹⁵ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127006>.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign_en.

¹⁷ Kommissionens förordning (EG) nr 1275/2008.

¹⁸ SWD(2022) 101.

särskilda översynsklausuler med föreskrivna tidsfrister inom vilka kommissionen ska lägga fram översyner eller anta reviderade förordningar. För att undvika onödiga förseningar kommer kommissionen i fortsättningen att anta enskilda bestämmelser för specifika produktgrupper så snart de är klara, såvida inte exceptionella omständigheter motiverar något annat¹⁹.

En viktig lärdom är att den samlade ansträngning som krävs **för sådana viktiga ”underhållsinsatser”** med tiden blir mycket stor i takt med att lagstiftningens tillämpningsområde växer (i fråga om produkter och typer av krav), och att **detta arbete måste beaktas bättre när prioriteringar fastställs**. Annars kommer det att leda till **förseningar som får betydande konsekvenser i form av uteblivna fördelar**. Detta var en viktig slutsats i den revision som **Europeiska revisionsrätten** genomförde 2019²⁰. För tre utvalda produkter visade revisionen att förberedelseprocessen tog 8, 7 respektive 6 år i stället för de förväntade 3,5 åren. ”Underhållsarbetet” är därför ett mycket framträdande inslag i arbetsplanen. Samtidigt kommer kommissionen att sträva efter att effektivisera processen genom att integrera översynsstudier i det parallella (”back-to-back”) utvärderings-/konsekvensbedömningsförfarandet, och bättre anpassa diskussionerna i samrådsforumet till den allmänna processen för bättre lagstiftning.

En annan viktig lärdom från den senaste perioden är att **det tekniska standardiseringsarbetet spelar en avgörande roll** för ekodesign och energimärkning. Tribunalens dom från 2018²¹, genom vilken förordningen om energimärkning av dammsugare ogiltigförklarades, visade att förordningar kan riskera att leda till rättstvister om det uppstår tvivel om huruvida testförhållandena återspeglar de faktiska användningsförhållandena. Samtidigt bekräftades det nyligen i avgörandet i ett relaterat mål²² att testerna behöver vara noggranna och reproducerbara. Med tanke på mångfalden av både teknik och användarbeteenden är det naturligt att det är en utmaning, som många gånger är svår och resursintensiv, att snabbt utveckla harmoniserade standarder med metoder som utgör en bra kompromiss mellan dessa kriterier. I den nya EU-strategin för standardisering²³ föreslås en rad åtgärder för att göra det europeiska standardiseringssystemet mer funktionellt och flexibelt, åter sätta standarder i centrum för en resilient, grön och digital inre marknad i EU och stärka det europeiska standardiseringssystemets roll i världen.

4. PRODUKTSPECIFIKA PRIORITERINGAR UNDER KOMMANDE ÅR

4.1. Översyner av befintliga åtgärder

Kommissionen ska lägga fram eller anta 38 översyner före utgången av 2024 och ytterligare 8 under 2025, och dessa behöver följaktligen påbörjas i förväg (se förteckningen i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar). Tillsammans ger dessa översyner stora

¹⁹ Se även artikel 16.4 i förordning (EU) 2017/1369.

²⁰ Särskild rapport 01/2020: *EU:s åtgärder när det gäller ekodesign och energimärkning: ett viktigt bidrag till ökad energieffektivitet som begränsats på grund av stora förseningar och bristande efterlevnad*.

²¹ Tribunalens dom av den 8 november 2018 i mål T- 544/13 RENV.

²² Tribunalens dom av den 8 december 2021 i mål T- 127/19.

²³ COM(2022) 31 final, 2.2.2022.

möjligheter till ytterligare energi- och materialeffektivitetsvinster. En grov första uppskattning antyder en **potential på minst 170 TWh (ca 600 petajoule, PJ, eller värmebehovet i cirka 15 miljoner bostäder) i ytterligare besparingar under användningsfasen. Dessa kompletteras av ytterligare vinster** kopplade till materialeffektivitet/cirkulär ekonomi, men de kommer också att föranleda en stor ansträngning och dominera det arbete som utförs inom den nuvarande arbetsplanen.

Kommissionen avser att prioritera arbetet med översynerna i tre huvudgrupper utifrån följande motiveringar:

- **Uppvärmnings- och kylningsanordningar:** I samband med renoveringsvågen uppmanade rådet kommissionen att ”påskynda det fortgående arbetet med uppvärmnings- och kylningsanordningar genom att snarast möjligt skalrevidera energietiketterna”²⁴. Detta arbete blir ett mycket viktigt bidrag till utfasningen av fossila bränslen i byggnader och till handlingsplanen för nollförorening²⁵, som en del av de övergripande målen för den gröna given. Produkterna i fråga har också den högsta energiförbrukningen av alla reglerade produkter.
- Andra produktgrupper med **energietiketter att skalrevidera**²⁶: Konsumenterna måste även i fortsättningen kunna lita på att EU:s energietikett är ett relevant och aktuellt verktyg som kan vägleda dem i deras val. Därför är det viktigt att skalrevidera och uppdatera de ”gamla” energietiketter som finns kvar. Dessutom måste de nya funktionerna i Eprel-databasen utnyttjas fullt ut.
- Slutförande av **vissa andra översyner** där det finns stor potential att spara ytterligare energi eller material. Det gäller översyner som borde varit klara för länge sedan eller där de särskilda omständigheterna orsakar ett tydligt eller brådskande behov av revidering (t.ex. vattenpumpar, fläktar, externa nätaggregat).

4.2. Nya åtgärder som inletts inom ramen för tidigare arbetsplaner ska slutföras

I tidigare arbetsplaner har man, med utgångspunkt i undersökningar av omfattning och preliminära uppskattningar, identifierat de produkter som ekodesign- och energimärkningsåtgärder verkade mest lovande för. En del av dessa arbetsspår pågår fortfarande och förs nu över till den nya arbetsplanen eftersom de förväntas leda till ytterligare fördelar.

Stora framsteg har gjorts i arbetet med att bedöma möjligheten att genomföra ekodesignkrav och ett energimärkningssystem för **mobiltelefoner och datorplattor**. Kraven kommer att påverka aspekter som rör både energieffektivitet och materialeffektivitet (hållbarhet, möjligheter till reparation eller uppgradering samt materialåtervinning). Bestämmelserna väntas antas före utgången av 2022.

²⁴ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf.

²⁵ COM(2021) 400 final, 12.5.2021.

²⁶ Torktumlare, ventilationsenheter, hushållsapparater för matlagning.

Man har även kommit långt med arbetet att bedöma möjligheten att genomföra ekodesignkrav och energimärkning för **solcellsmoduler, solcellsväxelriktare och solcellssystem**, vilket bland annat inbegriper möjliga krav på koldioxidavtryck.

När det gäller **utrustning för bildåtergivning** har kommissionen bedömt översynen av det frivilliga avtal som föreslås av företrädare för sektorn och dragit slutsatsen att målen i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin inte skulle uppnås om denna översyn godkändes, och att ett godkännande inte kan anses förenligt med riktlinjerna för självregleringsinstrument²⁷, särskilt avseende möjlig återanvändning av förbrukningsvaror. Såsom meddelades i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin kommer kommissionen att börja utarbeta lagstiftningsåtgärder för denna produktgrupp.

Kommissionen fortsätter det övergripande arbetet med **IKT-produkter** i enlighet med arbetsplanen för 2016–2019 genom en särskild IKT-studie²⁸. Den första delen gav underlag till den förstudie om prestanda och potentiella besparingar för flera IKT-produktgrupper²⁹ som genomfördes inför den nuvarande arbetsplanen. Den andra delen kommer att behandla IKT-produkternas totala energiförbrukning (inbegripet den som kommer av deras uppkoppling och dataöverföring), materialeffektivitet och beteendenaspekter i syfte att hitta de effektivaste sätten att reglera dem vid behov. Vid bedömningen bör den tekniska utvecklingstakten inom varje produktgruppskategori beaktas.

Parallellt med detta fortsätter kommissionen arbetet med **energismarta apparater** för att utveckla potentialen för flexibilitet på efterfrågesidan i bostads- och tjänstesektorerna. I tidigare studier har driftskompatibilitet identifierats som den viktigaste frågan, och kommissionen avser därför att främja en enhetlig utveckling på marknaden och industrins efterlevnad av öppna standarder genom en strategi baserad på frivillighet³⁰. Detta arbete har **kopplingar till flera andra insatsområden**, varav några kommer att behandlas mer ingående i den kommande **handlingsplanen för digitalisering av energisektorn**³¹.

4.3. Särskilda uppgifter som krävs för däckmärkning

Enligt **förordningen om märkning av däck** ska kommissionen utföra ett antal specifika uppgifter, som bland annat omfattar följande:

- Anta en delegerad akt om införande av **nya informationskrav för regummerade däck** senast i juni 2022, förutsatt att en lämplig provningsmetod finns tillgänglig. Ingen metod

²⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.329.01.0109.01.SWE&toc=OJ:L:2016:329:TOC.

²⁸ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/522/home>.

²⁹ Bland annat utrustning för företagsnätverk, mindre nätverksutrustning för hem- och kontorsanvändning, sammankoppling av ljud och bild i hemmet.

³⁰ <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>.

³¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13141-Digitalisering-av-energiesektorn-EUs-handlingsplan_sv.

finns tillgänglig ännu, men arbetet med att ta fram en sådan pågår. Regummering innebär en **betydande sparpotential när det gäller olja** och andra material.

- Anta en delegerad akt om **märkning avseende nötning/körsträcka**, förutsatt att en lämplig provningsmetod finns tillgänglig, och därigenom **bidra till mer omfattande åtgärder avseende mikroplast inom ramen för handlingsplanen för den cirkulära ekonomin**. Ingen metod finns tillgänglig ännu, men arbetet med att ta fram en sådan pågår.
- Samordna arbetet med att **anpassa provningen mellan laboratorier i enlighet med förordningen om märkning av däck**, vilket också får viktiga konsekvenser för EU:s lagstiftning om koldioxidutsläpp från lätta och tunga motorfordon. Den senaste rapporten offentliggjordes i december 2021³².
- Även om en **översyn av förordningen** inte behöver vara färdig förrän 2025 har branschen signalerat att den bör påskyndas, eftersom det nu är tydligt att **skalrevidering** behövs. Skalrevidering föreslogs ursprungligen av kommissionen, men parlamentet och rådet valde att inte behålla detta vid den senaste översynen.

4.4. Vägledande förteckning över nya energirelaterade produktgrupper som ska studeras

Denna arbetsplan har utarbetats efter en detaljerad förstudie med en genomgång av flera potentiella insatsområden och omfattande samråd med medborgare och berörda parter. Mer information finns i det åtföljande arbetsdokumentet.

Genom förstudien har en förteckning över de **31 mest lovande kandidaterna** för vidare arbete (däribland produkter som redan har studerats tidigare men ännu inte har reglerats) kunnat fastställas. Enligt preliminära uppskattningar utgör dessa tillsammans **nya potentiella besparingar i användningsfasen på 1 000 PJ eller 278 TWh år 2030, dvs. ca 2 % av EU:s primärenergianvändning 2020**³³. Den uppskattade **potentialen avseende inbäddad energi i materialen är av samma storleksordning**. (Den är också mycket beroende av de antaganden som gjorts om omfattningen av och skärpan i de övergripande åtgärderna om hållbarhet, men den är även kopplad till andra fördelar). Det är **viktigt att påpeka att effekterna kommer att öka med tiden**, i takt med att produktlagret gradvis ersätts med enheter som uppfyller de nya kraven. Med utgångspunkt i de 31 produkterna har en mer avgränsad förteckning (som anges i tabellen nedan) fastställts. **Kommissionen planerar att inleda förberedande studier** om produkterna i denna förteckning. Man har prioriterat de produkter som har störst potential för energi- och/eller materialeffektivitet och som även fick goda resultat i fråga om andra kriterier, och där återkopplingen från berörda parter inte har gett upphov till några större tvivel om utsikterna att lyckas, i enlighet med vad som anges nedan.

³²https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_change_environment/standards_tools_and_labels/documents/egla_report_2021_final.pdf

³³ Observera att dessa besparingar inte ska läggas ihop med de siffror som anges för samma år i arbetsplanen för 2016–2019.

Produktgrupp	Energibesparingspotential 2030 (avseende användningsfas eller materialeffektivitet)	Överväganden ³⁴
Lågtemperaturlämpningar (radiatorer, konvektorer)	170 petajoule (PJ) (användningsfasen)	Störst energibesparingspotential, har betydelse för renoveringsvågen/utfasningen av fossila bränslen i byggnader.
Tvättmaskiner för professionellt bruk	33 PJ (användningsfasen)	Har studerats tidigare ³⁵ och anses nu vara mognare mot bakgrund av framstegen inom den tekniska standardiseringen.
Diskmaskiner för professionellt bruk	20 PJ (användningsfasen)	Har studerats tidigare ³⁶ och anses nu vara mognare mot bakgrund av framstegen inom den tekniska standardiseringen.
Universella externa nättaggregat (EPS)	12–27 PJ (inbäddad energi)	Länk till initiativet om en gemensam laddare; kommer att göras som en del av översynen av den befintliga förordningen om externa nättaggregat ³⁷ .
Laddare för elfordon	11 PJ (användningsfasen)	Efter 2030 ökar de potentiella besparingarna, till nästan 76 PJ årligen 2050. Därför är det rimligt att överväga att fastställa krav innan stora volymer av potentiellt ineffektiva laddare installeras.

5. ÖVERGRIPANDE ASPEKTER

5.1. Bidrag till den cirkulära ekonomin

Energieffektiviteten har naturligt nog varit huvudfokus i arbetet med ekodesign för energirelaterade produkter. Andra aspekter har dock med tiden beaktats och integrerats i allt högre grad, särskilt sedan den första handlingsplanen för den cirkulära ekonomin lades fram³⁸. Flera åtgärder som antogs 2019³⁹ innehåller, utöver vissa befintliga krav på hållbarhet, nya inslag

³⁴ Mer information finns i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

³⁵ Nämndes ursprungligen i 2012 års arbetsplan.

³⁶ Se föregående fotnot.

³⁷ Externa nättaggregat är redan reglerade, men ”universella” sådana anges som en ny produktgrupp eftersom den analys som behövs för att härleda nödvändiga kriterier/egenskaper är relevant och specifik. Information om den pågående översynen finns på: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13351-Externa-nataggregat-ekodesign-och-informationskrav-oversyn-_sv.

³⁸ COM(2015) 614.

³⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_19_5895.

i den cirkulära ekonomin med krav på reparerbarhet, materialåtervinningsbarhet samt lätthet att demontera och återanvända uttjänta produkter (se exempel i det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar).

Parallellt med detta har Europeiska standardiseringskommittén och Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (CEN-Cenelec) efter kommissionens begäran om standardisering M/543⁴⁰ färdigställt övergripande standarder om materialeffektivitetsaspekter för energirelaterade produkter. Dessa omfattar övergripande standarder⁴¹ för hållbarhet, materialåtervinningsbarhet, möjligheten att reparera, återanvända och uppgradera, återvunnet innehåll osv. De kan ligga till grund när produktspecifika standarder om materialeffektivitet för energirelaterade produkter ska utarbetas.

Med utgångspunkt i standarden om möjligheten att reparera, återanvända och uppgradera (EN 45554) har kommissionens gemensamma forskningscentrum utarbetat ett system med en reparationsskala. Kommissionen undersöker möjligheten att införa skalan för relevanta produkter, eventuellt som en upplysning på energietiketten för specifika produkter, t.ex. smarttelefoner och datorplattor. Detta arbete är banbrytande och kommer sannolikt att påverka branschens praxis globalt i positiv riktning.

Dessutom ses metoden för ekodesign av energirelaterade produkter (MEErP – se bilagan) för närvarande över med avseende på att införa ett mer systematiskt sätt att ta hänsyn till aspekter av den cirkulära ekonomin i förstudier eller översynsstudier för specifika produktgrupper.

Utvecklingen mot en ökad tonvikt på den cirkulära ekonomin fortsätter i det kommande arbetet, genom att relevanta krav integreras utifrån de erfarenheter som hittills har gjorts, i synnerhet i samband med genomförandet av 2019 års åtgärder. Dessa krav kommer att stödjas av förbättrade metoder och möjligheter till standardisering, och de bör bidra till övergången till den nya lagstiftningsramen för ekodesign för hållbara produkter.

Längre fram kommer kommissionen också att ytterligare bedöma möjligheten och lämpligheten i att fastställa mer produktspecifika krav för följande aspekter:

Typer av krav	Energibesparingspotential 2030 (avseende användning eller materialeffektivitet)
Återvunnet material	160 PJ (materialinnehåll)
Hållbarhet, inbyggd programvara och annan programvara	Minst 175–1 052 PJ (materialinnehåll)

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=564>.

⁴¹

https://standards.cenelec.eu/dyn/www/f?p=205:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:2240017,25&cs=10B7B067CC7107748A52C1C034BB4CFD3

Sällsynta, miljömässigt relevanta och kritiska råvaror	Hög resurspotential
--	---------------------

Kraven kan teoretiskt sett tillämpas på alla energirelaterade produkter. För att fastställa vilka produktkategorier som är mest relevanta för potentiella regleringsstrategier kommer det att behövas särskilda förstudier.

5.2. Standardiseringsarbete

Tillämpning av ekodesignkrav eller märkning av produkter på grundval av deras respektive egenskaper kräver tydliga definitioner av hur prestanda definieras och kan provas för en viss produkt. Här kan harmoniserade tekniska standarder där lämpliga provningsmetoder anges hjälpa tillverkarna – om de tillämpar metoderna i standarderna – att uppnå ”presumtion om överensstämmelse” eftersom de uppvisar efterlevnad av rättsliga krav. Teknisk standardisering är en viktig men ofta förbisedd del av genomförandet. Erfarenheter från senare tid visar hur viktigt det är att detta arbete påbörjas så tidigt som möjligt, parallellt med att de nya eller reviderade förordningarna utarbetas. Begäranden om standardisering kan slutföras och antas först när motsvarande förordningar om ekodesign eller märkning antas. De bör helst börja utarbetas före dess så att de skyndsamt kan färdigställas när förordningarna antas, eftersom det normalt tar ca 27 månader att utarbeta själva standarden. Hela förfarandet tar ofta betydligt längre tid än så och omfattar även det inledande antagandet av begäran om standardisering och efterföljande bedömning och godkännande av standarden för hänvisning till *Europeiska unionens officiella tidning*. Om harmoniserade europeiska standarder som täcker in alla relevanta aspekter inte finns tillgängliga när antagandet sker kan genomförandeåtgärderna behöva omfatta övergångsmetoder.

Nya begäranden om standardisering behöver skrivas för alla, eller nästan alla, nya eller reviderade förordningar som är under utarbetande. Begäranden har nyligen lämnats in eller håller på att utarbetas för **belysning, elektroniska bildskärmar, kylar och frysar för kommersiellt bruk samt kylar och frysar för hushållsbruk**. Utkast till standarder har tagits fram för flera andra produktgrupper på grundval av äldre mandat.

5.3. Den europeiska databasen för energimärkta produkter (Eprel)

Den europeiska databasen för energimärkta produkter (Eprel) är en databas som har inrättats och drivs av kommissionen. Sedan den 1 januari 2019 har leverantörer (tillverkare, importörer och behöriga ombud) en **rättslig skyldighet att registrera alla produkter som omfattas av energimärkningsregler i Eprel innan de släpps ut på den europeiska marknaden**.

I enlighet med lagstiftningen har Eprel följande syften:

- Att **förse allmänheten med information** om produkter som släpps ut på marknaden, om deras energietiketter och produktinformationsblad.
- Att **bistå marknadskontrollmyndigheterna** när de utför sina uppgifter enligt lagstiftningen om energimärkning (och däckmärkning), inbegripet genomdrivande av denna lagstiftning.

- Att **förse kommissionen med aktuell information om energieffektivitet** för produkter vars energietiketter ska ses över.

Nu när betaversionen av det offentliga gränssnittet har lanserats⁴² (mars 2022) kommer uppgifterna i Eprel dessutom att i allt högre grad **stödja genomförandet av andra politiska åtgärder inom ramen för den gröna given**. Eprel-data är fortsättningsvis den naturliga utgångspunkten för alla bedömningar av vilka energimärkningsklasser som är de två högsta klasser, eller högre klasser, ”som omfattar ett betydande antal” av en viss produkt. Detta är ett kriterium som nu används för att omsätta flera av EU:s politikområden i praktiken, bland avseende **offentliga incitament**⁴³, **hållbara investeringar i den privata sektorn**⁴⁴, miljöanpassad **offentlig upphandling**⁴⁵ och **reducerade momssatser för vissa energimärkta produkter** som uppfyller specifika energimärkningskriterier och, i tillämpliga fall, kriterier för låga utsläpp av partiklar⁴⁶.

Eprel har också funktioner som **underlättar efterlevnaden för leverantörer och detaljhandlare**. Leverantörer kan välja att förlita sig på den inbyggda etikettgeneratoren för att hämta grafiska etikettbilder i kompatibla format som är baserade på de värden som har angetts för produktens prestanda och egenskaper. Återförsäljare kan hänvisa till Eprel, bland annat genom programmeringsgränssnitt (API:er), när de visar etiketter eller produktinformationsblad online. På så vis minimerar de arbetet med att presentera aktuell och sammanhängande information på flera språk.

Även om Eprel nu har tagits i bruk finns det viktiga **funktionaliteter som behöver åtgärdas under 2022** för att ovannämnda mål ska uppfyllas. Dessa omfattar bland annat följande:

- En särskild **webbportal** som ska fungera som **gemensam åtkomstpunkt och tillhandahålla riktad information** till privatpersoner, nationella myndigheter, leverantörer, återförsäljare och beslutsfattare (andra/tredje kvartalet).
- En förbättring av användargränssnittet och de **verktyg som finns tillgängliga för marknadskontrollmyndigheterna** för att förenkla deras verksamhet (tredje kvartalet).
- **En omvandling av den tekniska dokumentationens uppbyggnad** för att effektivisera leverantörernas registreringsverksamhet och underlätta efterlevnadsmyndigheternas analys av denna (första till tredje kvartalet).
- **Genomförandet av reviderade förordningar** ska påbörjas för vissa produktgrupper och andra produktgrupper ska eventuellt **läggas till** (solceller, smarttelefoner/datorplattor) (fjärde kvartalet).

⁴² <https://eprel.ec.europa.eu>.

⁴³ Jfr artikel 7.2 i [förordning \(EU\) 2017/1369](#).

⁴⁴ Jfr EU:s taxonomi för hållbar verksamhet och [EIF:s pilotinitiativ för hållbarhetsgaranti inom ramen för SMF-delen av InvestEU-programmet](#).

⁴⁵ Jfr bilaga IV till den [föreslagna översynen av energieffektivitetsdirektivet](#).

⁴⁶ Jfr den nya punkt 22 som har lagts till i bilaga III till direktiv 2006/112/EG, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14754-2021-INIT/sv/pdf>.

Dessutom blir det nödvändigt att överväga villkoren och formerna för att bevilja **åtkomst till Eprel eller vissa av dess funktioner för operatörer och eventuellt myndigheter från specifika tredjeländer**, särskilt de som ingår i tullunionen eller energigemenskapen. De konkreta formerna för denna utveckling, och konsekvenserna av densamma, måste dock analyseras noggrant, förberedas och – så småningom – genomföras, vilket inte kan göras på mycket kort sikt.

5.4. Marknadskontroll och stöd till ekonomiska aktörer

Effektiv marknadskontroll är avgörande för att säkerställa att reglerna verkställs, att de förväntade **fördelarna förverkligas**, att **lika villkor för företag** säkerställs, att **konsumenterna får tillförlitlig produktinformation** och att såväl medborgare som företag och tillsynsmyndigheter **litar på regelverket**.

Marknadskontroll är en nationell befogenhet, och uppgifterna om verkställighet och efterlevnad är knapphändiga eftersom det för närvarande inte finns någon rapporteringsskyldighet. Att döma av tillgängliga bevis **är bristande efterlevnad ett stort problem**, vilket även bekräftades i revisionsrättens ekodesignrevision 2020. I EU-finansierade marknadskontrollprojekt är det vanligt att se en hög tvåsiffrig procentandel produkter uppvisa efterlevnadsproblem (i fråga om både formella aspekter och ämnesaspekter)⁴⁷. Dessa omfattar dock relativt små formella brister i efterlevnaden som kan korrigeras genom frivilliga åtgärder (t.ex. ett felaktigt värde i produktinformationsbladet) och inte bara allvarliga problem som att minimikrav på ekodesign inte uppfylls. Sammantaget beräknas att **minst 10 % av de potentiella energibesparingar som uppnås genom ekodesign och energimärkning går förlorade på grund av bristande efterlevnad**. Detta utgjorde under 2020 15,3 Mtoe (eller 178 TWh) primärenergi/år och en **årsutgift på 6,4 miljarder för konsumenterna** för energiräkningar (baserat på 2020 års energiprisnivåer). Det motsvarar **ytterligare utsläpp på 31 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år och medför betydande intäktsförluster och förlorade arbetstillfällen för industrin**. Siffrorna antyder att varje tillskott till de blygsamma resurser som medlemsstaterna anslår till nationell marknadskontroll av ekodesign och energimärkning skulle bli mycket kostnadseffektivt i termer av genererad avkastning.

Kommissionen kommer att öka sitt stöd till medlemsstaterna framöver för att bidra till en effektivare och mer enhetlig tillämpning av marknadskontrollen på området för ekodesign och energimärkning. Detta kommer att inbegripa följande:

- Löpande förbättring av **it-verktyg** som informations- och kommunikationssystemet för marknadskontroll⁴⁸ (ICSMS) och Eprel liksom supporten för andra verktyg, t.ex. sådana

⁴⁷ Det var t.ex. fallet med de kylskåp som inspekterades inom ramen för EEPLIANT2-projektet 2018–2019. Det preliminära resultatet av EEPLIANT3-projektet i november 2021 bekräftar i stort sett detta, eftersom **75 %** av de produkter som kontrollerades hade problem med den tekniska dokumentationen eller kraven på märkning online. Det konstaterades dock att siffrorna eventuellt inte är helt representativa på grund av den riskbaserade metod som i allmänhet används vid produktprovtagning.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/information-and-communication-system-market-surveillance_en.

som används till att hantera utmaningar relaterade till marknads kontroll inom e-handel och nya leveranskedjor.

- **Tekniskt och logistiskt stöd till grupperna för administrativt samarbete** (Adco-grupperna).
- Finansiering av **gemensamma eller samordnade åtgärder och kampanjer**.
- **Samråd med medlemsstaterna på politisk nivå** om sätt att förbättra marknads kontrollen, inbegripet nivån av resurser som de tillhandahåller.
- Förslag på **nya rättsliga bestämmelser** som kommer att förbättra marknads kontrollen inom ramen för den föreslagna ekodesignförordningen (jfr initiativet för hållbara produkter).
- Annan relevant verksamhet enligt arbetsprogrammet 2021–2022 för det europeiska nätverket för produktöverensstämmelse (EUPCN), inklusive medverkan av tullmyndigheter.

Kommissionen kommer också att på olika sätt fortsätta att **stödja de ekonomiska aktörernas insatser för att följa reglerna**, t.ex. genom användning av funktionsbrevlådor där frågor kan tas upp, särskilda vägledningsdokument, vanliga frågor, information på kommissionens webbplats osv. Kommissionen kommer dessutom att överväga **EU-finansiering för att inrätta en branschstyrd mekanism för stöd till efterlevnad** som främjar proaktiva uppsökande åtgärder och ger snabbt och målinriktat stöd för att hjälpa leverantörer och återförsäljare att lättare förstå och kunna uppfylla sina skyldigheter.

5.5. Internationella aspekter och samarbeten

EU:s politiska åtgärder för ekodesign och, i synnerhet, energimärkning samt relaterade tekniska standarder och provningsförfaranden för reglerade produkter har haft ett **stort positivt inflytande i tredjeländer långt utanför EU:s gränser**⁴⁹.

Å ena sidan tillämpar flera av EU:s **viktiga handelspartner systematiskt EU:s regler för ekodesign och/eller märkning** i sina olika förbindelser med EU. Detta är särskilt fallet inom **EES, tullunionen med Turkiet och energigemenskapen**. Å andra sidan måste tillverkare i andra stora exportländer ändå uppfylla EU:s krav för att kunna släppa ut sina varor på EU-marknaden, vilket i sin tur kan motivera och underlätta fastställandet av inhemska krav som helt eller delvis är anpassade till EU:s. Samtidigt är det viktigt att EU fortsätter att följa gällande regler i detta avseende på WTO-nivå.

Internationellt samarbete om produkteffektivitet är en annan faktor för att påskynda och styra programutvecklingen runt om i världen. Vissa jurisdiktioner i tredjeländer anser att det är fördelaktigt att tillämpa liknande eller identiska krav för att dra nytta av det omfattande arbete som redan har lagts ned på att utveckla EU-reglerna. Samtidigt **är EU långt ifrån ledande inom alla aspekter** eller produkter, så EU kan också dra nytta och lärdom av insatser som gjorts på

⁴⁹ Studien *Impacts of the EU's Ecodesign and Energy/Tyre Labelling Legislation on Third Jurisdictions* (konsekvenser av EU:s lagstiftning om ekodesign och energi-/däckmärkning på tredjeländers jurisdiktioner), Waide et al, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/201404_ieel_third_jurisdictions.pdf

annat håll. Konvergens i lagstiftningen kan också leda till en minskning av de kostnader för efterlevnad och bedömning av överensstämmelse som uppstår för EU-företag som betjänar både viktiga exportmarknader och EU-marknaden. För att främja sådana ömsesidigt fördelaktiga utbyten kommer kommissionen att fortsätta att stödja och delta i väletablerade internationella multilaterala produktpolitiska forum såsom **IEA:s tekniska samarbetsprogram om energieffektiv slutanvändarutrustning (4E)**⁵⁰ och **initiativet för ibruktagande av supereffektiva utrustningar och apparater (SEAD)**⁵¹. Bilateralt samarbete kommer också att eftersträvas för att påskynda användningen av bästa praxis för ekodesign och energimärkning i partnerländer och ytterligare förbättra konvergens i lagstiftningen globalt.

6. SLUTSATS

EU:s program för ekodesign och energimärkning är ett av världens äldsta och mest omfattande. Det utnyttjar **den inre marknadens kraft** inom och utanför EU, till nytta för konsumenter, företag och miljön.

Ekodesign/energimärkning ger ett **viktigt och växande bidrag till målen för den europeiska gröna given** och 55 %-paketet, och till konsumenter som möter höga energipriser och vars räkningar annars skulle ha blivit mycket högre. Med nuvarande prisnivåer uppskattas den befintliga politiken **spara över 250 miljarder euro/år åt energianvändare i EU**.

Att investera i att fullfölja och stärka detta program för att bättre matcha ambitioner och resurser är också att investera i en **starkare EU-motståndskraft som bättre kan stå emot framtida energipriskriser** och utmaningar för försörjningstryggheten i samband med EU:s beroende av importerade fossila bränslen. På samma sätt bidrar den ökade inriktningen på materialeffektivitet, t.ex. materialåtervinningsbarhet, till ökad **motståndskraft i leveranskedjan** i EU.

Att förbättra det internationella samarbetet på både multilateral och bilateral nivå är nödvändigt för att påskynda användningen av program för produktenergieffektivitet världen över. Det kan också bidra till bättre konvergens i lagstiftningen, till nytta för EU och dess partnerländer.

Den **europeiska databasen för energimärkta produkter (Eprel)** ger en helt ny öppenhet på marknaden och skapar nya möjligheter för att stärka och samarbeta med EU:s konsumenter. Databasen kommer också att i allt högre grad bli ett praktiskt **verktyg för att omsätta nyligen införda villkor för produktprestanda på andra av EU:s politikområden** (grön taxonomi, miljöanpassad offentlig upphandling enligt energieffektivitetsdirektivet, offentliga incitament, momsdirektivet).

Detta politikområde har fortfarande **stor potential att ge fler mycket kostnadseffektiva fördelar** för konsumenter i EU, minskade luftföroreningar samt energi-/koldioxidbesparingar som annars skulle behöva uppnås genom annan politik på EU-nivå eller nationell nivå. Det krävs

⁵⁰ <https://www.iea-4e.org/>.

⁵¹ <https://www.superefficient.org/>.

dock omfattande insatser för att i tid se över befintliga regler, stödja korrekt tillämpning/genomförande, utveckla Eprel och undersöka reglering av nya energirelaterade produkter.

Kommissionen har därför i samband med paketet för en hållbar produktpolitik tydligt angett behovet av att avsevärt öka de resurser som anslås till att genomföra ekodesignpolitiken som en del av en mer ambitiös politik för hållbara produkter, och uppmanar medlemsstaterna att göra detsamma i det nationella marknadskontrollarbetet.